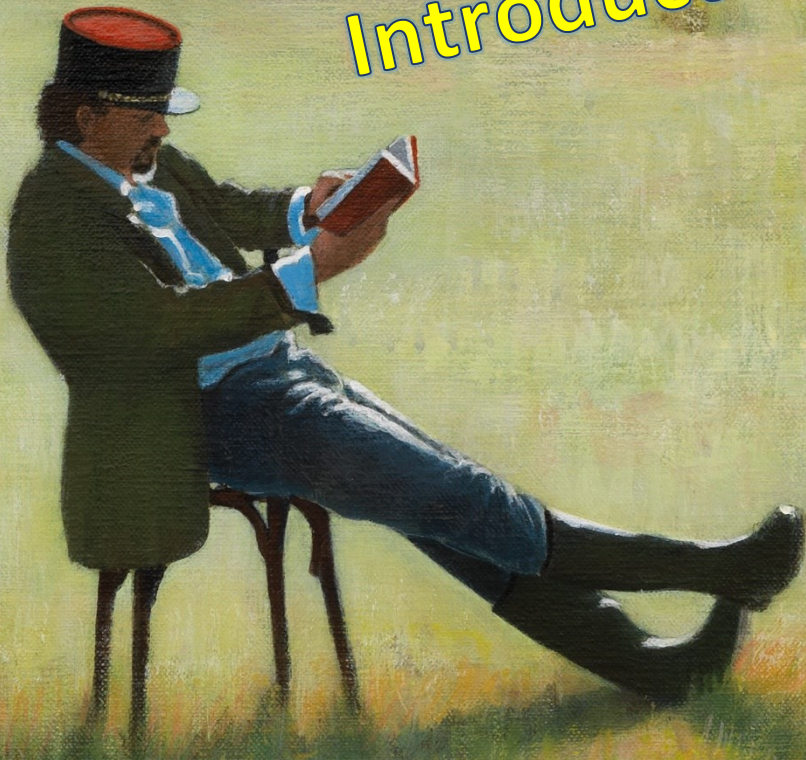

HET LEF OM OP TE STAAN

de bijbel zonder vrome praatjes

DIRK VAN DE GLIND

Introdunctie

Vele mensen van goede wil hebben zich afgekeerd van het klassiek kerkelijke mens-, gods- en wereldbeeld. Schuld en schaamte, de dogmatiek met het opgeheven vingertje en een benepen kijk op het leven zouden gebaseerd zijn op de Bijbel.

Dirk van de Glind maakt korte metten met het idee dat pessimisme terug te voeren is op het Oude Boek. Integendeel: dat Oude Boek roept op iedere bladzijde op tot waarachtige menselijkheid. Het legt een onvoorwaardelijk geloof in onze menselijke mogelijkheden aan de dag. En biedt een schat aan verhalen waarin het streven naar een zinvol bestaan het leidmotief is.

Maar...het laat ook met groot psychologisch inzicht zien hoe dat streven verwrongen kan raken. En hoe het tot mislukking en ellende kan leiden, zowel op het persoonlijke als op het maatschappelijke vlak.

Van de Glind blaast in dit boek het starre dogmatische stof van oude verhalen. Tegendraads, maar met compassie en humor laat hij Bijbelse figuren opstaan als mensen van vlees en bloed. Ze kijken de verraste lezer aan en dagen hem of haar uit het leven voluit te leven.

Dirk van de Glind is docent Levensbeschouwelijke Vorming. Hij schreef eerder 'Leef wat je bent, een boek om langzaam te lezen' en 'Volwassen geloven en denken, een oproep tot universele menselijkheid.'

Morgenland
UITGEVERIJ

ISBN 978-94-924-2158-6

9 789492 421586 >

'Only love, only love can leave such a mark.
But only love, only love can heal such a scar.'

U2 - Magnificent

Over dit boek

Waarschuwing en/of geruststelling

Ik ga je niet vertellen dat de Bijbel het Woord van God is waar je maar beter in kunt geloven wanneer je je geen moeilijkheden op de hals wilt halen. Ik ga je ook niet vertellen dat je een slecht mens bent en dat je verlossing nodig hebt. En al helemaal niet dat je naar de hel gaat wanneer je niet gelooft wat er in de Bijbel staat. Ook zal ik je niet proberen wijs te maken dat er maar één manier is om de Bijbel te lezen en dat je fout zit wanneer je er anders tegenaan kijkt. Wel hoop ik je iets te laten proeven van de wijsheid en de schoonheid die in het Oude Boek voor het oprapen liggen wanneer je de vrome praatjes vergeet en onbevangen kunt lezen.

Een nieuw verstaan van het Oude Boek

De Bijbel is mij met de spreekwoordelijke paplepel ingegoten. Er is geen tijd geweest dat ik er niet mee te maken heb gehad. Mijn vader las er iedere dag uit voor. We begonnen de warme maaltijd met een gebed en als we onze pap gegeten hadden, werd er uit de Bijbel gelezen en gedankt voor het voedsel en het Woord waarmee de goede God ons wilde voeden. Dat gaf niet alleen structuur aan de dag maar ook een besef van heiligheid: we leefden niet zomaar.

Uiteraard kreeg ik ook veel mee van de Bijbel in de wekelijkse kerkdiensten en op catechisatie, zoals het kerkelijke onderwijs werd genoemd dat ik als jongere te volgen had. Langzaam maar zeker begon in mij echter verzet te groeien tegen wat er in de Bijbel zou staan. Grote moeite kreeg ik vooral met het deprimerende mensbeeld dat centraal stond in de kerkelijke leer waarmee ik opgroeide en dat ontleend was aan een bepaalde interpretatie van de Bijbel.

In het verzet van schrijvers als A.M. de Jong, Jan Wolkers en Maarten 't Hart herkende ik veel en dat hielp me om stukje bij beetje iets van de zwaarte van het geloof achter me te laten. Vooral De Jong is belangrijk geweest in het zoeken naar een nieuw verstaan: het woordje 'God' kan zoveel méér betekenen dan ik tot dan toe wist.

Ondertussen heb ik vele gelovigen zien afhaken en vaak heb ik ervaren dat woorden als 'God', 'Kerk' en 'Bijbel' weerstand kunnen oproepen. Ik hoop met dit boek ook mensen te bereiken die zich bezeerd hebben aan wat er over en vanuit de Bijbel gezegd en gedaan is en wil graag laten zien dat het Oude Boek niet tegen hen maar vóór hen is; dat het het leven niet onder een

domper wil zetten maar juist alle ruimte wil geven om voluit geleefd te worden.

Ik heb vrede gesloten met het Oude Boek zoals ik na een tijd van jeugdige confrontatie, verzet en vervreemding, vrede gesloten heb met mijn oude vader. Niet dat ik het nu in alles met hem eens ben, maar ik kan het vele goede en wijze dat hij me heeft willen aanreiken nu beter herkennen en waarderen. Dat ik de Bijbel graag het Oude Boek noem, heeft met die verandering van perspectief te maken: ik wil er mijn liefde en respect voor een lange traditie van wijsheid en inzicht mee tot uitdrukking brengen.

Het dienen van de menselijkheid

Bij de keuzes die ik voor verhalen en teksten gemaakt heb, heb ik mij steeds afgevraagd of en in hoeverre ze de menselijkheid dienen: bijdragen aan een bestaan dat zinvoller is en vrede meer kansen biedt. Bij de benadering en interpretatie van de gekozen onderwerpen ben ik van datzelfde dienen en oefenen van de menselijkheid uitgegaan. Daarbij is geen enkele autoriteit of macht leidinggevend; alleen mijn eigen geweten, en mijn diepere weten zijn mijn kompas en gids.

Gelovige Bijbellezers zullen wellicht moeite hebben met deze benadering en pleiten voor gehoorzaamheid aan God bij het lezen van Zijn Woord. Ik meen echter dat wanneer iemand hiertoe besluit, dat alleen maar integer kan zijn wanneer hij dat doet vanuit zijn diepste weten. Mijn diepste weten, of het weten van mijn ziel, is voor mij leidinggevend. Ik zal een woord dan ook niet voor waar aannemen wanneer mijn ziel, als kern van

mijn menselijkheid, zich daartegen verzet. Waar en waardevol zijn die woorden, teksten en verhalen die ik vanuit mijn ziel als zodanig herken.

Prachtige verhalen en teksten

In het Westen valt er sinds de jaren zestig van de vorige eeuw een sterke hang naar het Oosten waar te nemen. Boeddhisme en meditatie mogen zich verheugen in toenemende belangstelling en met name de Zen-traditie kent een enorme schat aan verhalen en spreuken vol wijsheid. Ik beschouw de beschikbaarheid van deze bronnen als rijkdom en drink er graag uit. Tegelijkertijd vind ik het jammer dat het Oude Boek voor velen afgedaan lijkt te hebben als bron van wijsheid. Ik hoop met dit boek dan ook nieuwe en hernieuwde interesse te wekken voor de wijsheid, de schoonheid en de oefeningen in menselijkheid die het zo rijkelijk te bieden heeft.

Als een veldboek

Ik ben in dit boek niet systematisch te werk gegaan. Ieder vooropgezet plan had me belemmerd in m'n keuzes en m'n plezier in het schrijven in de weg gestaan.

Ik heb dit boek willen schrijven zoals ik als kind bloemen plukte voor mijn moeder. Wanneer ik op weg ging door weilanden en langs houtwallen had ik vooraf geen duidelijk idee van hoe het boek eruit zou zien: ik plukte eenvoudig wat ik aan schoonheid tegenkwam en schikte de bloemen gaandeweg tot een boek waar mijn moeder altijd blij mee was. Natuurlijk had ik daarbij voorkeuren. Distels liet ik liever staan,

al heb ik een keer de steel van zo'n paarse distelbloem ontdaan van zijn stekels om hem toe te kunnen voegen aan het boeket.

Dit boek zou je kunnen zien als zo'n veldboeket. Het weerspiegelt mijn voorkeuren en smaak. En net zoals er op het land stekelige en zelfs giftige planten groeien, zo kom je ook ongemakkelijke en gevaarlijke teksten tegen in het Oude Boek en het valt beslist af te raden ze zonder meer te plukken.

Je zult in dit boek overigens weinig botanische gegevens aantreffen: ik zal je niet vermoeien met Latijnse namen of met andere wetenschappelijke kennis. Maar ik hoop dat je je verwonderen zult over de vele bloemen en planten die bloeien in het Oude Boek en je nu en dan verrukt zult zijn over hun kleuren, geuren en vormen.

Voel je vooral ook vrij om in je eigen volgorde te grasduinen in dit boek, bepaalde bloemen te plukken of juist te laten staan en uiteindelijk je eigen boeket samen te stellen. De hoofdstukken zijn goed in de aangegeven volgorde te lezen, maar kunnen ook gebruikt worden als min of meer op zichzelf staande meditatieve teksten.

Inhoud

Deel 1 Een Boek van Liefde

1. De tuinman op kantoor
2. Wie zijn wij? Waar komen wij vandaan? Waar gaan wij naar toe?
3. Lezen in het Oude Boek
4. Geloven in soorten
5. God is Liefde
6. Een Boek van Liefde
7. Een rijke erfenis
8. Bevrijding en verlossing
9. Een positief mensbeeld
10. Hemel en hel
11. Verdwalen en weer thuiskomen
12. De Gulden Regel voor Gerechtigheid
13. Alles heeft zijn tijd

Deel 2 Oefeningen in Menselijkheid

14. Schepping en geboorte
15. Scheppingsverhalen als verzetsliteratuur
16. Een verhaal van Liefde
17. Zeer geschikt
18. Leven in een tuin
19. Liefde en naaktheid
20. Mens, waar ben je?
21. Mens, waar is je broer, waar is je zus?
22. De ark van Noach
23. De toren van Babel

24. De roeping van Abraham
25. Het offer van Isaak
26. Jakob en Esau
27. De worsteling van Jakob
28. Familieopstellingen in het gezin van Jakob
29. De opstanding van Jozef
30. Jozef en zijn broers
31. Slavernij in Egypte
32. Moses – gered om te redden
33. Een brandende vraag
34. Op leven en dood
35. Bevrijding uit het Angstland
36. Door de woestijn
37. Wonderen onderweg
38. Om een menselijke samenleving
39. Ondubbelzinnig 'Nee!' tegen goddelijk geweld
40. Het probleem van de macht
41. De verleiding van de macht
42. Zachte krachten
43. Verwijdering en vriendschap
44. Ontspoorde macht
45. Ontspoorde verlangens
46. Het gevaar van geïnstitutionaliseerde godsdienst
47. Het recht van de zwakste
48. Een hartstochtelijke schreeuw om recht
49. Kwetsbare toekomst
50. Liefde

Tot hier en verder

De tuinman op kantoor

*'Nauw is de poort naar het leven,
en smal de weg ernaartoe,
en slechts weinigen weten die te vinden.'*

'Dat is een waar woord, meneer!' sprak de oude man, op mijn boek wijzend: 'Leef wat je bent'.

Ik zag dat het hem raakte en antwoordde: 'Dat is het zeker meneer! En het lijkt er op of het nogal bij u binnenkomt.'

Hij moest een paar keer slikken en het duurde even voor hij zijn verhaal vertelde: 'Ach weet u, ik ben altijd een buitenmens geweest en van jongs af aan heb ik tuinman willen worden. Maar mijn ouders vonden dat maar niets: tuinman was een beroep beneden hun stand waar volgens hen ook nog eens weinig mee te verdienen viel. Nee, ik moest verder leren en boekhouder worden. En dat heb ik toen gedaan. Heb mijn hele leven op kantoor gezeten terwijl ik eigenlijk tuinman had willen zijn.' Er blonken tranen in zijn ogen.

Ik vrees dat dit verhaal voor velen min of meer herkenbaar zal zijn. Want wie is in staat voluit het leven te leiden dat hij of zij werkelijk wil? En hoevelen zullen er zijn die het gevoel hebben vast te zitten in een leven dat niet het eigen, gedroomde leven is?

Mijn vader openbaarde ons op hoge leeftijd dat hij homo was. Hij had dit zijn hele leven verborgen gehouden, domweg omdat er in zijn jeugd en jonge jaren niet over te praten viel. En erger

nog: volgens het geloof waarmee hij opgroeide, was homoseksualiteit een zonde en mensen die zich er desalniettemin aan overgaven, zouden na hun dood in de hel terecht komen. Zo werd dat geleerd en zo zou het in de Bijbel staan.

Mijn vader zei dat hij had overwogen zijn pijnlijke geheim mee te nemen in zijn graf, maar dat hij ervoor gekozen had eindelijk eerlijk te zijn, naar zichzelf en naar degenen die hem lief waren. 'En,' voegde hij er onder tranen aan toe, 'mocht je deze gevoelens herkennen bij een van jullie kinderen – in hemelsnaam, geef ze het recht te leven zoals ze zijn...'

Iedereen kan begrijpen dat de onthullingen van mijn vader nogal wat teweegbrachten. Ik voelde me aanvankelijk verlegen met de zaak maar gaandeweg is er een gevoel van bewondering voor in de plaats gekomen. Hij heeft uiteindelijk de moed gehad te rebelleren tegen een verstikkende leer en gekozen voor het leven. Het is die keuze waar alles om draait.

Zo leek ooit de jonge Franciscus van Assisi (1182-1226) eenzelfde lot beschoren als de tuinman op kantoor. Zijn vader zag hem namelijk als zijn opvolger in de bloeiende zaak die hij met hard werken had opgebouwd. Als rijk lakenkoopman met internationale contacten was hij een gezien man en daarmee kon Franciscus zijn handjes dichtknijpen: in de roerige tijd waarin hij opgroeide, was bij zijn geboorte zijn kostje al gekocht. Maar Franciscus had andere plannen. Hij kwam steeds meer tot de overtuiging dat de grote rijkdom van zijn ouders,

met alle zorgen die deze met zich meebracht, in feite armoede betekende. Bovendien zag hij een ongemakkelijk verband tussen zijn rijkdom en de schrijnende armoede van de verschoppelingen van zijn dagen.

Franciscus' vader heeft nog geschermd met de leer van het Christendom en met de Bijbel: het paste kinderen niet in opstand te komen tegen het ouderlijk gezag dat immers door God zelf gesanctioneerd was. Volgens de overlevering sleepte hij zijn zoon voor de bisschop die hem nog maar eens moest inpeperen hoe hij zich te gedragen had. Toen hij in opperste verontwaardiging riep dat zijn zoon alles aan hem te danken had, kleepte Franciscus zich uit, deed letterlijk afstand van al zijn vaders bezittingen en was vrij.

Uit het Oude Boek had hij een stem verstaan die tot zijn hart sprak en hij begon aan een leven in armoede. Maar meer nog aan een leven in rijkdom. Want in de omgang met mensen die hij hun waardigheid wist terug te geven, vond hij zijn bestemming.

De verhalen van mijn vader en van Franciscus laten zien hoe de Bijbel misbruikt kan worden om mensen klein en bang te houden, ze te dwingen tot een leven dat niet het hunne is. Maar beiden hebben de oproep vernomen waarachtig en authentiek mens te zijn. En het is precies deze oproep waarom het gaat in het Oude Boek – hoezeer en hoe vaak ook anders beweerd mag worden.

Ondertussen zijn er velen in onze wereld die niet aan een menswaardig leven toekomen omdat het hun aan mogelijkheden en kansen ontbreekt, bijvoorbeeld door bittere armoede of geweld. Het Oude Boek vraagt dan ook niet alleen zelf het leven te leiden dat bij je past. Het vraagt net zo luid en duidelijk om inzet voor omstandigheden waarin ook anderen tot hun bestemming kunnen komen.

Een verhaal van liefde

*'Waarachtige Liefde schiep de mens naar haar evenbeeld,
als evenbeeld van Liefde schiep zij hem,
mannelijk en vrouwelijk schiep zij de mensen.'*

*'Toen maakte Waarachtige Liefde de mens.
Zij vormde hem uit stof, uit aarde,
en blies hem haar levensadem in de neus.
Zo werd de mens een levend wezen.'*

Het beeld dat ik als kind had van de schepping van de mens, is me nog altijd lief en dierbaar. Ik zie het voor me, hoe God als een liefdevolle, grijze eminentie in een wit gewaad, op zijn knieën gaat liggen aan de oever van de rivier.

Met een buurjongen speelde ik vaak buiten en graag waren we aan het klooiën in of bij de beek die zich door ons jeugdland slingerde. Zoals op de meeste kinderen had het stromende water ook op ons een magische aantrekkingskracht. Het beeld van deze beek voegde ik moeiteloos in in het verhaal van de schepping van de mens. Dat God Adam niet met een knip van zijn almachtige vingers in het leven riep, maar de moeite nam om neer te knielen en hem geduldig uit de klei te boetsen, sprak tot mijn verbeelding. En in stil ontzag kan ik het nog altijd voor me zien.

Ik zie hoe God geconcentreerd aan het werk is. Er speelt een glimlach om zijn lippen en er is een wonderlijk licht in zijn ogen: hij weet wat hij doet en hij gelooft erin. Bij het vormgeven van de handen stopt hij regelmatig om zijn eigen handen te observeren. Wanneer hij bij het gezicht is aangekomen, zie ik hem eerst lang naar zijn eigen gezicht kijken in de weerspiegeling van het water.

Als de aardmens klaar is, staat God op en loopt met zijn handen in zijn zij een paar keer om zijn schepping heen, bekijkt hem van alle kanten. Dan gaat hij op zijn hurken zitten, wast zijn handen in de beek en richt zich met volle aandacht op de mens naast hem. De tijd staat stil wanneer hij nog een ogenblik lijkt te aarzelen voor hij zich over de nog stille gestalte buigt. Met zijn rechterhand op het hoofd en zijn linkerhand rond de kin, wekt hij dan de mens tot leven door hem met zijn eigen levensadem het beste van zichzelf te geven.

Op dat moment stopt m'n verbeelding: God en de aardmens zijn verdwenen. Maar als ik weer in beweging kom, voelt het alsof het wonder aan mijzelf geschied is en ik beziel ben door een groot geheim.

Ik begrijp het wanneer er minzaam geglimlacht wordt om mijn kinderlijke fantasieën. Ik ken echter geen beschrijving van onze menselijkheid die beter aangeeft wie en wat wij als mensen zijn, dan de verhalen van het begin van het Oude Boek.

Geen wetenschapper zal bestrijden dat wij uit klei, uit aarde zijn gevormd, uit de materie zijn voortgekomen. Zo bestaat ons lichaam voor het grootste deel uit water, voor een groot deel uit koolstofverbindingen en voor een klein deel uit andere elementen. Het Oude Boek bevestigt dit met de simpele constatering:

'Stof ben je en tot stof keer je terug.'

Je hoeft maar één krant open te slaan of naar een enkele nieuwsuitzending te kijken om te weten hoe moeilijk het voor ons is ons los te maken van de stof. Op onze mindere momenten leven we op dierlijk niveau, instinctief en op eigen succes en overleven gericht. Op onze slechtste momenten leven we als 'beesten' en maken er een zwijnenpan van. En het is een nogal triest gegeven dat we daarin dieper kunnen zinken dan de dieren, die immers nooit overgaan tot moordpartijen en andere gruwelen zoals die door mensen worden bedreven.

Het Oude Boek weigert echter zich neer te leggen bij een pessimistische visie en waagt zelfs te zeggen:

'U hebt hem bijna een god gemaakt.'

Het verhaal van de schepping vertelt hoe de mens geschapen is naar het beeld van God, hoe zij op God mag lijken. Dat geeft een prachtige visie op onze menselijkheid wanneer we in aanmerking nemen wat er op dat moment van God bekend is:

Zij maakt het leven mogelijk waar het onmogelijk is.

Zij maakt het licht waar het donker is.

Zij is scheppend – creatief! – bezig.

Het zijn precies deze drie dingen die ons menselijke bestaan zin en betekenis geven.

Het Oude Boek ontkent niet dat we tot barbaarsheid in staat zijn. Maar het blijft daar niet in steken en roept ons op ons te verheffen tot betekenisvol leven, licht en creativiteit. Het zegt ons met het verhaal van de aardmens aan de oever van de rivier dat dat kan geschieden wanneer we ons laten bezielen door liefde.

Het lef om op te staan

De Bijbel zonder vrome praatjes

316 blz.

ISBN 9789492421586

www.morgenlanduitgeverij.nl

www.dirkvandeglind.nl

dvdglind@hotmail.com

**Voel je vrij om deze pdf
te delen met wie je maar wilt.**